

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

№ .....

..... 2021 г.

ИНСТРУКЦИЯ

за условията и реда за осъществяване на неотложни аварийно-възстановителни работи, оперативна защита при наводнения и операции по издирване и спасяване, и химическа, биологическа и радиационна защита

Раздел I.

Общи положения

Чл. 1. С тази инструкция се определят условията и редът за осъществяване на дейностите при неотложни аварийно-възстановителни работи (НАВР), оперативна защита при наводнения, операции по издирване и спасяване и химическата, биологическата и радиационната защита, от органите за пожарна безопасност и защита на населението (ПБЗН) на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“.

Чл. 2. Органите за ПБЗН поддържат готовност за провеждане на дейностите по настоящата инструкция самостоятелно или съвместно със сили и средства на съставните части на Единната спасителна система (ЕСС) и физическите лица.

Чл. 3. При осъществяване на дейностите по чл. 1 приоритетно се извършват действия за осигуряване живота и здравето на населението.

Чл. 4. Координацията на силите и средствата на съставните части на ЕСС и физическите лица се осъществява чрез Националния оперативен център (НОЦ) при ГДПБЗН и оперативните центрове (ОЦ) на Столичната дитекция „Пожарна безопасност и защита на населението и регионалните дитекции „Пожарна безопасност и защита на населението“ (СДПБЗН/РДПБЗН).

Чл. 5. (1) Дейностите по чл. 1 се извършват от органите за ПБЗН при спазване на правилата за безопасност и здраве при работа, съобразно наличните сили и средства на мястото на бедствието/инцидента;

(2) При наличие на реална опасност за живота и здравето на служителите, временно се

прекръват дейностите до осигуряване на необходимите условия, сили и средства за продължаването им, след разпореждане на ръководителя по чл. 6.

Чл. 6 (1) Управлението на силите и средствата на органите за ПБЗН при изпълнение на дейностите по чл. 1 се извършва от ръководител на място (РМ);

(2) При обявяване на бедствено положение по реда на Закона за защита при бедствия (ЗЗБ), ръководителят на място преминава под ръководството на назначения ръководител на операциите (РО). Когато РМ бъде назначен за РО има правата и изпълнява задълженията си съгласно ЗЗБ.

(3) РМ/РО определя видът на личните предпазни средства съобразно бедствието/инцидента.

Чл. 7. (1) Неотложни аварийно-възстановителни работи, оперативна защита при наводнения, операции по издирване и спасяване и химическата, биологическата и радиационната защита се прекръват по разпореждане на РМ/РО;

(2) Решение за прекръване на операциите за осъществяване на дейностите по ал.1 взема РМ/РО, съобразно обстановката и при следните обстоятелства:

1. оцелелите, пострадалите или загиналите са изведени;
2. при по-нататъшни действия съществува реална опасност за нанасяне на по-големи щети;
3. при по-нататъшни действия съществува реална опасност за живота на участниците в операциите;
4. изпълнение на разпореждане на висш орган на изпълнителната власт, определил РО, организиращ и ръководещ защитата при бедствия.

Раздел II.

Дейности при провеждане на неотложни аварийно-възстановителни работи

Чл. 8. Неотложни аварийно-възстановителни работи в обекти на техническата инфраструктура се провеждат съгласно плановете за защита при бедствия на общинско, областно и национално ниво.

Чл. 9. При провеждането на НАВР органите за ПБЗН подпомагат:

1. неотложните укрепителни работи в сгради и съоръжения на мястото на бедствието и/или инцидента;
2. осигуряването на достъп на механизирани средства и техника до засегнатите райони;
3. разчистването на разрушения за осигуряване на достъп до пострадали;
4. извеждането на застрашени хора на безопасно място;
5. изграждането на временни лагери за настаняване на засегнатото население;
6. осигуряването в недостъпни райони на доставки на стоки от първа необходимост и

транспортиране на хора нуждаещи се от медицинска помощ;

7. дейностите за спиране на течове, ограничаване на разливи, отстраняване на опасни предмети и съоръжения и други.

Раздел III.

Дейности при оперативна защита при наводнения

Чл. 10. Оперативна защита при наводнения се осъществява на общинско, областно и национално ниво и се състои от три основни фази:

1. непосредствена опасност от наводнение;
2. наводнение;
3. след наводнение.

Чл. 11. Органите за ПБЗН в ОЦ на СДПБЗН/РДПБЗН и НОЦ на ГДПБЗН на база прогнозни данни и информация от Националния институт по метеорология и хидрология при Министерство на образуванието и науката, Министерството на околната среда и водите, Метеорологичния център на Военновъздушните сили на Министерство на отбраната, Изпълнителна агенция „Проучване и поддържане на р. Дунав“ и други източници, предупреждават органите на изпълнителната власт и оповестява населението в застрашените райони.

Чл. 12. При непосредствена опасност от наводнение органите за ПБЗН, в зависимост от наличните си технически средства, подпомагат централните или териториалните органи на изпълнителната власт за извършване на съвместни аварийни дейности по елементи на хидротехнически съоръжения - координирано с оператора или експлоатационното дружество, като:

1. отваряне или затваряне на изпускатели, саваци и др.;
2. прокопаване на водоотвеждащи канали;
3. аварийно понижаване на водното ниво;
4. тампониране, прорязване на хидротехнически съоръжения и др.;
5. отстраняване на подприщвания на водни течения;
6. аварийно укрепване, надграждане на съществуващи и изграждане на временни диги

чрез:

- а) използване на модулни елементи;
- б) нареждане на чували с инертни материали;
- в) натрупване на инертни материали;

7. оказване съдействие на съответната Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ), Агенцията за ядрено регулиране (АЯР), Регионалната здравна инспекция (РЗИ) или на Областната дирекция по безопасност на храните за установяване наличието на

промишлено-отровни вещества, източници на йонизиращи лъчения, потенциални източници на биологично замърсяване и др., попадащи в заливните зони, които биха предизвикали поражения върху хората и/или замърсяване на околната среда.

Чл. 13. При наводнение органите за ПБЗН извършват следните дейности:

1. разузнаване в района на заливане и местата, където е вероятно да се намират застрашени хора;
2. спасяване или евакуиране на хора и движимо имущество от залетите зони;
3. отводняване;
4. подпомагане изграждането на временни лагери за настаняване на засегнатото население.

Чл. 14. След наводнение органите за ПБЗН извършват следните дейности:

1. издирване и спасяване или евакуация на изчезнали хора;
2. изваждане на загинали хора;
3. отводняване на сгради, застрашени съоръжения и други, след попълване на декларация (приложение № 1);
4. подпомагане разчистването на засегнатата инфраструктура.

Раздел IV.

Дейности при провеждане на операции по издирване и спасяване

Чл. 15. Операциите по издирване и спасяване включват разузнаване, оказване на помощ и евакуация на хора изложени на опасност при:

1. разрушени строежи или части от тях;
2. движения на маси (срутища, свлачища, кално-каменни порои, изкопни работи и др.);
3. инциденти в повърхностни води с изключение на случаите по чл. 126, т. 3 от ЗМВР.

Чл. 16. (1) При провеждане на операции по издирване и спасяване в засегнати строежи или части от тях, органите за ПБЗН извършват разузнаване за:

1. наличие на потенциално застрашени хора;
2. необходимост от временно укрепване и сигнално ограждане;
3. наличие на електрозахранване, действащ водопровод, газопровод, нефтопровод и други;
4. общото състояние на строежите или части от тях;
5. разположението и състоянието на съседните строежи и части от тях.

(2) Оказването на помощ и евакуацията включват:

1. осигуряване на достъп до засегнатите хора;
2. временно укрепване на елементи от строежа или части от него;

3. осигуряване на временно осветление на мястото на произшествието;
4. оказване на първа долекарска помощ;
5. спасяване или евакуация на застрашени хора на безопасно място.

Чл. 17. (1) При движение на земни маси (срутища, свлачища, кално-каменни порои, изкопни работи и други) органите за ПБЗН извършват разузнаване за установяване на:

1. размера и границите на засегнатия участък;
2. наличие на потенциално застрашени хора;
3. наличие на електрозахранване, действащ водопровод, газопровод, нефтопровод и други;
4. състоянието на изградените отводнителни съоръжения: канавки, канали, водостоци, отводнителни шахти, открити дренажи и др.;
5. техногенните фактори, причинили движението на земни маси - авария по ВиК мрежите, изкопни и строителни дейности и др.;

(2) Оказването на помощ и евакуацията включват:

1. осигуряване на достъп до засегнатите хора;
2. осигуряване на временно осветление на мястото на произшествието;
3. спасяване или евакуация на застрашени хора на безопасно място;
4. сигнализиране на опасния участък;
5. изменение на реда на движение в района на мястото на произшествието до пристигане на компетентните органи;

Чл. 18. (1) При бедствия и инциденти в повърхностни води органите за ПБЗН извършват разузнаване за установяване на:

1. наличие на потенциално застрашени хора;
2. особености на района – релеф, площ, дълбочина, течения и скорост на водата, температура и други;
3. пътищата за достигане до мястото на произшествието.

(2) Оказването на помощ и евакуацията включват:

1. осигуряване на достъп до застрашените хора;
2. осигуряване на спасителни жилетки за застрашените хора;
3. осигуряване на временно осветление на мястото на произшествието;
4. спасяване или евакуация на застрашени хора на безопасно място;

Раздел V.

Дейности при провеждане на химическа, биологическа и радиационна защита

Чл. 19. (1) Химическата, биологическата и радиационната защита включва дейности за подпомагане ограничаването на последствията при бедствия и инциденти с опасни химични

вещества (ОХВ) и смеси, опасни биологични агенти или радиоактивни вещества и материали.

(2) Химическа защита се осъществява в случаите на бедствия и инциденти:

1. съпроводени с експлозии, пожари, отделяне на опасни химически вещества и разпространението им в атмосферния въздух;
2. с отделяне на опасни химически вещества в резултат на изтичане или разливи;
3. свързани с разрушаване на магистрални тръбопроводи за течни или газообразни химически вещества;
4. с железопътни, автотранспортни и въздухоплавателни средства при превоз на опасни химически вещества.

(3) Контролът по замърсяването на атмосферния въздух в случаите на ал. 2 се осъществява чрез наличната техника и апаратура за химическо разузнаване в териториалните звена на ГДПБЗН.

(4) Биологическата защита се осъществява в случаите на бедствия и инциденти свързани с опасни биологични агенти;

(5) Радиационната защита се осъществява в случаите на бедствия и инциденти свързани с радиоактивни вещества и материали и други източници на йонизиращи лъчения, потенциално опасни за живота и здравето на населението.

Чл. 20. (1) При бедствия и инциденти с ОХВ и смеси, органите за ПБЗН извършват разузнаване за установяване на:

1. наличие на хора в замърсената зона;
2. източника/ците на замърсяването;
3. вида на опасните вещества и/или смеси;
4. направлението на разпространение на ОХВ и смеси в зависимост от метеорологичната обстановка;
5. границите на химическото замърсяване;
6. определяне на необходимите лични предпазни средства.

(2) Дейности за подпомагане на ограничаването на последствията при бедствия и инциденти с ОХВ и смеси:

1. спасяване или евакуация на хора от зоната на химическо замърсяване;
2. маркиране на границите на химическо замърсяване;
3. ограничаване достъпа и движението в зоната на химическото замърсяване;
4. изграждане на контролно-пропускателни пунктове на границите на химическото замърсяване;
5. преустановяване на разпространението на ОХВ и смеси;
6. организиране и извършване на деконтаминация;
7. ограничаване на разливи на петролни продукти при пробиви на цистерни и тръбопроводи;

8. поставяне на бонови заграждения за събиране и ограничаване на петролни продукти във вътрешни водоеми;

9. оказване съдействие при събиране на опасните отпадъци от инцидента.

Чл. 21. За идентифициране на контейнери с опасни химически вещества се използват етикетите с названия и маркировки на продуктите (№ по ООН, CAS №), транспортните документи, информационните листи за безопасност и технически средства.

Чл. 22. (1) При бедствия и инциденти с опасни биологични агенти органите за ПБЗН участват в противоепидемичните мероприятия, организирани и провеждани под ръководството на специализираните структури на Министерството на здравеопазването и Министерството на земеделието, храните и горите.

Чл. 23. (1) При бедствия и инциденти с радиоактивни вещества и материали органите за ПБЗН извършват разузнаване за установяване на:

1. наличие на хора в заразената зона;
2. източника/ците на йонизиращото лъчение;
3. вида на опасните вещества и материали;
4. метеорологичната обстановка в района;
5. границите на заразената зона;
6. определяне на необходимите лични предпазни средства.

(2) Дейностите за подпомагане на ограничаването на последиците при бедствия и инциденти с радиоактивни вещества и материали са:

1. спасяване или евакуация на хора от заразената зона;
2. маркиране на границите на заразените зони;
3. ограничаване достъпа и движението в заразената зона;
4. изграждане на контролно-пропускателни пунктове на границите на заразената зона;
5. организиране и извършване на деконтаминация.

Чл. 24. Органите за ПБЗН, участвали в ограничаването на последиците при бедствия и инциденти с опасни химични вещества и смеси, опасни биологични агенти или радиоактивни вещества и материали преминават медицински прегледи.

Чл. 25. Органите за ПБЗН използват утвърдени стандартни оперативни процедури при провеждане на дейности по химическа, биологическа и радиационна защита.

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на тази инструкция:

1. „Неотложни аварийно-възстановителни работи“ при бедствия са комплекс от своевременни, ограничени по време и място дейности и работи съгласно плановете за защита при бедствие, провеждани от структурите на ЕСС непосредствено след възникване на бедствие с цел ограничаване на щетите, недопускане на вторични вредни последствия до осигуряване на

условия за възстановяване на нормалния ритъм на живот.

2. „Наводнение“ е временното покриване с вода на земен участък, който обичайно не е покрит с вода, включително от реки, планински потоци и предизвикани от морето наводнения на крайбрежни райони; наводняването на земни площи от канализационни системи не е наводнение по смисъла на този закон;

3. „Оперативната защита при наводнения“ включва дейности за ограничаване на въздействието и подпомагане възстановяването на обекти на техническата инфраструктура при бедствия и извънредни ситуации.

4. „Деконтаминация“ е бързото и ефективно премахване (отстраняване) или неутрализиране на замърсителя с цел ограничаване на разпространението на замърсяването и намаляването му до максимално възможна степен.

5. „Опасни химически вещества и смеси“ са вещества и смеси, които се класифицират като опасни в една или повече категории на опасност, съгласно Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси.

6. „Строежи“ са надземни, полуподземни, подземни и подводни сгради, постройки, пристройки, надстройки, огради, мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура, благоустройствени и спортни съоръжения, както и техните основни ремонти, реконструкции и преустройства със и без промяна на предназначението.

7. „Обект/и“ са всички недвижими имоти, в т.ч. поземлени имоти, сгради и самостоятелни обекти в тях, съоръжения, инсталации и преместваеми обекти с гъвкаво покритие.

8. „Движение на земни маси“ е процес на движение или въвеждане в неустойчиво състояние, създаващо предпоставки за движение, под влияние на природни и/или техногенни фактори, на земни, скални маси и други твърди инертни вещества и материали, което застрашава живота на хора и/или изградена техническа инфраструктура.

9. „Разузнаване“ е дейност за установяване на: вида, границите, специфичните характеристики и главното направление за разпространение на произшествието; наличието на застрашени хора и имущество; начините за спасяване и пътищата за евакуация; направлението и пътищата за въвеждане на силите и средствата при спазване на правилата за безопасност и здраве при работа.

10. „Техническа инфраструктура“ е система от сгради, съоръжения и линейни инженерни мрежи на транспорта, водоснабдяването и канализацията, електроснабдяването, топлоснабдяването, газоснабдяването, електронните съобщения, хидромелиорациите, третирането на отпадъците и гео защитната дейност.

11. „Опасни биологични агенти“ са микроорганизмите, в това число и генетично изменените микроорганизми, клетъчните култури и ендопаразитите у човека, които могат да

причинят инфекция, алергия или токсичност.

12. „Радиоактивно вещество” е вещество, съдържащо един или няколко радионуклида, чиято активност или специфична активност не могат да се пренебрегнат от гледна точка на радиационната защита.

13. „Радиоактивен материал“ е материал, съдържащ в състава си радиоактивни вещества.

14. „Източник на йонизиращо лъчение” е радиоактивно вещество, апарат, уредба, изделие, инсталация или съоръжение, които имат способност да излъчват йонизиращи лъчения или да отделят радиоактивни вещества (с изключение на ядрените съоръжения).

Заключителни разпоредби

§ 2. Инструкцията се издава на основание чл. 17, ал. 7 от Закона за Министерството на вътрешните работи.

§ 3. Отменят се:

1. Инструкция № 8121з-915 от 01.12.2014 г. за условията и реда за осъществяване на оперативна защита при наводнения (Обн., ДВ бр. 101 от 2014 г.);

2. Инструкция № 8121з-955 от 08.12.2014 г. за условията и реда за осъществяване на операции по издирване и спасяване (Обн. ДВ, бр. 104 от 2014 г.);

3. Инструкция № 8121з-953 от 08.12.2014 г. за условията и реда за осъществяване на химическа, биологическа и радиационна защита при пожари, бедствия и извънредни ситуации (Обн. ДВ, бр. 104 от 2014 г.);

4. Инструкция № 8121з-914 от 01.12.2014 г. за условията и реда за осъществяване на неотложни аварийно-възстановителни работи (Обн. ДВ, бр. 101 от 2014 г.).

§ 4. Изпълнението на инструкцията се възлага на органите за пожарна безопасност и защита на населението на ГДПБЗН - МВР и териториалните ѝ звена.

§ 5. Инструкцията влиза в сила от деня на обнародването ѝ в „Държавен вестник”.

МИНИСТЪР:

Христо Терзийски

Декларация

Днес .....20..... г.

Долуподписаният/ата.....

Жител на гр./с....., ул.....

Съм предупреден/на, относно опасностите за конструкцията на сградата при принудителното отводняване на мазетата и кладенците или сградния ми фонд.

Декларатор :

.....

/...../